

суперечці з'ясувалося, що найбільше дівчаткам подобається одяг оригінальний, оздоблений декоративними елементами, виготовленими власноручно. Особливо вони цінують декоративні доповнення до одягу, які мають народний характер — оздоби з бісеру, сумочки, кулони виготовлені технікою макраме, в'язані гачком комірки. Виявилось, що Таня К. велике задоволення отримує тоді, коли виготовляє з бісеру прикраси, а потім їх дарує.

Учасниці диспуту дійшли до висновку, що декоративно-прикладне мистецтво — це є те предметне навколишнє середовище, яке вчить відчувати та знаходити гармонію і красу у сучасному житті. Адже красивий одяг, гарна обстановка позитивно впливає на настрій, дисциплінує людину, розвиває художній смак.

Дівчатка дружно погодилися із твердженням: краса — ворог неохайності. Вона закликає до гармонії зовнішнього вигляду і внутрішнього стану людини, а також до розвитку високих моральних якостей.

На завершення диспуту діти висловили такі побажання: “Ми хочемо, щоб нас оточувала неповторна краса народжена народною творчістю. Щоб вона допомагала нам жити, працювати, досягати незвіданих висот. Ми вчимося на традиціях видатних майстрів, і самі розвиватимемо традиційне декоративне мистецтво”.

Ми можемо запевнити — їхні слова не розходяться з ділом. Вони виготовляють вироби, які відзначаються певним рівнем майстерності, який протидіє спотвореному смаку, а також виявляють естетичне розуміння дійсності і моральну зрілість. В цьому кожен може переконатися, ознайомившись зі змінною виставкою дитячих робіт, яка постійно діє.

Це, вважаємо, важливий педагогічний результат виховання учнів засобами декоративно-прикладного мистецтва. Емоційність сприймання творів народних умільців і своїх виробів, предметного середовища — сприяє формуванню національних цінностей, національної спрямованості особистості. У цьому, ми переконані, полягає один з основних аспектів використання декоративно-прикладного мистецтва у трудовому навчанні і вихованні підлітків. Адже, долучаючись до народного мистецтва, діти заглиблюються в історію свого народу, його культуру, а це сприяє формуванню морально-світоглядних цінностей українського етносу.

Література:

1. Иванов В.П. Человеческая деятельность—познание—искусство.—К.:Наукова думка, 1997.—251с.
2. Марушкевич А.А. Народна педагогіка і українознавство в спадщині І.Огієнка/Рідна школа.—1994.—№4.—С. 35-37.
3. Русова С. Теорія і практика дошкільного виховання.—Львів—Краків—Париж(репринтне видання): Просвіта,1993.—128с.

Валентина Перегудова

ЗМІСТ МОДЕЛЬЄРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧЕНИЦЬ 5-7 КЛАСІВ ПІД ЧАС ВИГОТОВЛЕННЯ ШВЕЙНИХ ВИРОБІВ НА УРОКАХ ПРАЦІ

Аналіз літературних джерел показує різноманіття підходів до відбору змісту навчального матеріалу, скориставшись якими ми визначили основні, на нашу думку, принципи, що найбільш актуальні в умовах модельєрської діяльності учнів. Це, по-перше, спрямованість змісту на розвиток творчих якостей особистості, виховання яких неодмінно відбувається у процесі виготовлення швейних виробів на уроках з обслуговуючих видів праці і є необхідною умовою розвитку гармонійної особистості, “розвитку її талантів і здібностей”, як визначає Закон України про загальну середню освіту. По-друге, основною вимогою до змісту навчального матеріалу, за нашими міркуваннями, є доступність як за обсягом, так і за глибиною його розкриття. Необхідність урахування вікових можливостей учнів і кількості годин, запланованих програмою на вивчення предмета, — першочергові умови для раціонального визначення змісту навчання.

Зупинимось на знаннях та уміннях учнів, що стосуються моделювання швейних виробів, у процесі якого вирішується задача створення нової моделі. Моделювання - це творчий процес, що сприяє розвитку в учнів самостійності, ініціативи, естетичного смаку. У 5-му класі учні тільки починають моделювати швейні вироби, виконуючи прості задачі творчого характеру,

головним чином по застосуванню різноманітних оздоблень і зміни форми наволочки. Але, починаючи обирати оздоблення, учні стикаються з труднощами щодо кольорового вирішення моделі. Як обрати колір оздоблення? Як обрати кольори моделі в залежності від їх гармонійного поєднання, від призначення виробу? Ці питання учні вирішують для себе несвідомо, тому велика кількість моделей, обраних учнями, мають не досить естетичний вигляд.

Нами було висловлено припущення, що введення законів кольорознавства у програму з трудового навчання з обслуговуючої праці 5-х класів дозволить підвищити якість модельєрської діяльності учениць, дасть їм змогу свідомо використовувати кольорову гаму й різноманітні кольорові комбінації.

Ще одна причина неякісного моделювання учнями швейних виробів, за нашими спостереженнями, - неврахування властивостей фактури матеріалу у процесі використання його для вибору моделі. Недостатня увага до властивостей фактури часто призводить до невдалого співвідношення в одному виробі різних матеріалів, а це, в свою чергу, робить зовнішній вигляд моделі невиразним та неорганізованим. Отже, наступною нашою пропозицією є введення у шкільну програму поняття про фактуру матеріалу та її властивості, що дасть можливість ученицям свідомо використовувати ці властивості для створення враження холоду і тепла, важкості й легкості тощо.

Принципи симетрії та асиметрії у конструюванні й моделюванні швейних виробів - це поняття, необхідні, на наш погляд, для оволодіння учнями 5-х класів на заняттях з обслуговуючої праці. Симетрія як математичне поняття вивчатиметься на уроках математики в 6-му класі, а необхідність його введення у наших умовах викликана тим, що принципи симетрії й асиметрії виступають як форми організації швейних виробів, що виражаються в розміщенні окремих елементів виробу, фурнітури, оздоблень тощо. Учениці, моделюючи наволочку для подушки, несвідомо користуються цими принципами, але наслідком такого користування часто буває зорова дисгармонія форми.

Як уже зазначалося, запропоновані нами до введення у програму 5-го класу вищезазначені поняття, несвідомо використовуються ученицями при моделюванні швейних виробів, проте стихійність таких дій має небажані наслідки, яких можна позбутися за допомогою вищезазначених змін у програмі трудового навчання учнів 5-х класів.

У 6-му класі учні на уроках обслуговуючої праці шиють фартух для кулінарних робіт. Якщо порівнювати цей виріб з наволочкою, виготовленням якої вони займалися у попередньому класі, помітне поступове ускладнення об'єкту праці. Якщо наволочка - предмет білизни, то фартух - це вже предмет робочого одягу, який потребує більш складних знань і умінь для його виготовлення. Кількість елементів, з яких складається фартух, потребує від учнів умінь правильно поєднувати їх у єдине ціле для створення гармонійного образу. Гармонізації форми швейного виробу сприяє знання основних закономірностей композиції. Слово "композиція" походить від італійського *compositio* - вдало поєднувати. Правильне поєднання засобів композиції при розробці моделей - це вдалий вибір форми та ліній костюму, продумане поєднання фактури кольору і малюнка матеріалу [1]. Саме таких знань бракує учням для свідомої модельєрської діяльності, для відчуття чіткого взаємозв'язку між формою швейного виробу і характером його окремих елементів і деталей, для чіткого засвоєння того, що всі елементи форми швейного виробу повинні мати загальні властивості. Наприклад, якщо виріб має пряму форму з чіткими контурами, то такі ж лінії повинні мати й усі деталі, оздоблення тощо. Практика роботи в школі показує, що деякі учні інтуїтивно користуються засобами композиції, але дуже часто виникають помилки, пов'язані саме з відсутністю вищезгаданих знань.

Ще одне припущення щодо зміни змісту програми з трудового навчання з обслуговуючих видів праці - внесення до нього відомостей про лінії, за допомогою яких відбуваються поєднання окремих об'єктів або елементів. Такі лінії називають конструктивними (з'єднувальні шви, рельєфи, підрізи, виточки тощо) або конструктивно-декоративними (оздоблені вишивкою, тасьмою, кантом тощо). Усе розмаїття ліній за їх виконанням можна поділити на дві групи: прямі і криві [2]. Ці знання необхідні учням для свідомого використання різноманітних ліній в залежності від призначення швейного виробу. Прямі лінії, як внутрішні, так і силуетні,

використовуються для створення моделей ділового характеру, робочого і дитячого одягу. Прямі, “негнучкі” лінії в робочому одязі викликають почуття зібраності, діловитості. Криволінійність у процесі виготовлення швейних виробів застосовують для того, щоб зробити одяг святковим.

Отже, на наш погляд, введення до програми трудового навчання 6-х класів основних закономірностей і засобів композиції буде доцільним і дозволить підвищити якість модельєрської діяльності учениць.

За нині діючою програмою з обслуговуючих видів праці учениці 7-х класів займаються виготовленням поясного виробу, який є предметом гардеробу, і, на відміну від попередніх об’єктів праці (предметів білизни і робочого одягу) вимагає від його виконавців додаткових знань щодо проектування одягу. Саме тут дуже чітко виникає необхідність ознайомити учнів з поняттям про елегантність. Адже елегантність в одязі – це відсутність випадкових речей, що порушують цілісність ансамблю [3]. В свою чергу, ансамбль – це слово французького походження, яке означає тісний взаємозв’язок, нерозривність. Основна ідея ансамблю в одязі – розкриття образу конкретної людини. Відсутність в учнів цих понять призводить до невдалого вибору конкретних моделей, які дуже часто набувають не досить гармонійного вигляду через переважання складними хитромудрими лініями, вичурними оздобленнями, що впадають в око кольоровими поєднаннями. Нерідко у виборі моделей учні орієнтуються на особливості одягу “зірок” естради, кіно тощо, не враховуючи при цьому відповідають власних особливостей обраним фасонам. Саме введення до програми трудового навчання з обслуговуючої праці 7-го класу понять про елегантність, ансамбль дасть змогу учням здобувати знання і вміння не тільки для якіснішого виготовлення спідниці на уроках праці, але й допоможе їм у повсякденному житті, адже ці поняття необхідні учням не лише для пошиття швейного виробу, але й для його правильного “носіння”, для вдалого поєднання його з іншими елементами вбрання. Це виховує в учениць почуття міри і простоти в одязі, адже необхідні вимоги до елегантності – ніяких надмірностей, є у міру.

Нерідко у процесі виконання швейних виробів в учнів виникають труднощі, пов’язані із необхідністю покращання зорового враження від фігури, адже більшість з них мають відхилення від ідеальних пропорцій. Постає необхідність розв’язати проблему вмілого використання ілюзійного сприймання. На жаль, програма не передбачає цих відомостей, і нами було висловлено припущення, що внесення їх до обсягу знань, необхідних ученицям 7-их класів для моделювання одягу, дасть позитивний результат.

Проаналізувавши зміст трудового навчання з моделювання швейних виробів у 5-7 класах загальноосвітньої школи, ми зробили такі висновки:

- Обсяг знань й умінь, який передбачає шкільна програма, дає можливість в основному вирішувати прості модельєрські завдання.

- Для більш творчого підходу до питань моделювання швейних виробів і для вирішення складніших модельєрських завдань необхідний додатковий обсяг знань та умінь, не передбачених шкільною програмою.

- **Додаткові знання та уміння учні повинні здобувати на заняттях у шкільних майстернях.**

Визначимо додатковий обсяг знань та умінь, не передбачених шкільною програмою.

Таблиця

Клас	Додаткові модельєрські знання
------	-------------------------------

5-й клас	1. Основні закономірності кольорознавства: а) хроматичні й ахроматичні кольори; б) теплі й холодні кольори та їхні властивості; в) вплив одного кольору на інший, розташований поряд; г) принцип подібності й принцип контрасту. 2. Залежність виробу від фактури матеріалу. 3. Принципи симетрії й асиметрії у процесі виготовлення швейних виробів.
6-й клас	Основні закономірності та засоби композиції: а) форма швейного виробу (силует і його види); б) лінії швейного виробу (конструктивні, конструктивно-декоративні, декоративні); в) фактура, колір, малюнок матеріалу; г) урахування властивостей фігури.
7-й клас	Поняття про ансамбль і принципи його створення. Поняття про елегантність. Засоби покращання зорового враження від фігури за допомогою певного крою.

Для перевірки наших припущень щодо змін до змісту програм з трудового навчання з обслуговуючих видів праці було проведено експериментальне дослідження, результати якого показали, що учениці тих класів, де навчання проходило згідно із запропонованими змінами у програмному матеріалі, набагато краще виконали робоче завдання: “Розробити модель швейного виробу, виконати його креслення і робочу викрійку”(середній бал – 4, 21). Тоді, як учениці, які навчалися за чинною програмою припускалися помилок, викликаних відсутністю певного модельєрського матеріалу: не завжди вірно зіставляли особливості фігури і фасон, під час вибору тканини виконували нераціональні кольорові й фактурні поєднання, використовували необґрунтований за призначенням моделі фасон, що призводило до порушення модельєрських канонів і, як наслідок — до неестетичного вигляду моделі (середній бал – 3,73).

Отже, дані експерименту підтвердили наше припущення, що зміни у змісті програм з трудового навчання з моделювання одягу в 5-7 класах середніх закладів освіти, викладені вище, призведуть до поліпшення якості навчання у процесі модельєрської діяльності учениць під час виготовлення швейних виробів на уроках з обслуговуючих видів праці.

Література:

1. Черемних А.И. Основы художественного проектирования одежды. – М.: Легпромбытиздат, 1985. – С.115.
2. Там же. – С.148.
3. Там же. – С.167.

Роман Горбатюк

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ВЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

Соціально-економічні перетворення в Україні у сучасних умовах значно прискорюють розвиток науково-технічного прогресу, що призводить до підвищення вимог до підготовки кваліфікованих фахівців.

Актуальним завданням сьогодення є розвиток і використання новітніх досягнень науки, техніки та технологій у створенні вдосконаленого матеріально-предметного середовища у житті та діяльності кожної людини не тільки на виробництві та у побуті, а й у навчанні.

Основними особливостями формування висококваліфікованих педагогічних кадрів є оволодіння методологією психолого-педагогічної, профорієнтаційної, загальнотехнічної та спеціальної освіти. Навчальним планом та кваліфікаційною характеристикою на кожному з етапів професійно-педагогічної підготовки, визначено комплекс педагогічних, психологічних,